

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
ชื่อผู้เขียน	นางสาววิภรณ์ โตศิริ
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีประเด็นศึกษาย่อยดังนี้ 1.1) เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 1.2) เพื่อศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 1.3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา (2) เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา (3) เพื่อประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และใช้เทคนิคการกระบวนกรวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control Technique: AIC) พื้นที่ศึกษาคือหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 30 คน ผู้สูงอายุ คือชาวบ้านที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 10 คน และหัวหน้าครัวเรือนในชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 จำนวน 98 ครัวเรือน (2) กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน (3) กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบล นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว อำเภอเบตง จังหวัดยะลาจำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนาเป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติวิเคราะห์ ได้แก่ t-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 พบว่า หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว ดังนี้ (1) ด้านพื้นที่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนที่มีความโดดเด่นด้านพันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรในผืนป่าบาโล-ฮาลา

(2) ด้านการจัดการ พบว่า มีการจัดการด้านความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี มีหน่วยงานของตำรวจและหน่วยงานทหารคอยอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดการด้านร้านอาหาร ด้านที่พักไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว (3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่าชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ (4) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 110 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control Technique : AIC) ซึ่งผลของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนการสร้างความรู้ให้เห็นคุณค่า 2) ขั้นตอนการสร้างปฏิสัมพันธ์ และ 3) ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติและควบคุม

ผลจากการพัฒนาการมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาออกมา 4 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ (Tourism Production Development) 2) การพัฒนาด้านการจัดการ (Tourism Management Development) 3) การพัฒนาด้านการตลาด (Tourism Marketing Development) 4) การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ (Tourism Human Resource Development) ประกอบไปด้วยโครงการจำนวน 13 โครงการหลัก

3. ผลการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 สรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว พบว่าหลังการพัฒนาการมีส่วนร่วมสมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนในสูงขึ้น

ผลการประเมินเจตคติต่อการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า เจตคติของหัวหน้าครัวเรือนต่อการจัดการการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หัวหน้าครัวเรือนมีเจตคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว พบว่าโดยภาพรวมหัวหน้าครัวเรือนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมและการจัดระบบการท่องเที่ยวในชุมชน ภายหลังการพัฒนาทำให้ชุมชนมีการจัดระบบการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบตั้งแต่จุดให้บริการนักท่องเที่ยว มีการจัดนำเที่ยวในชุมชนและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวสูงขึ้น

Title	The Development of Community Based Tourism Management: A Case Study of Chulabhornphattana10 th Community, Betong District, Yala Province
Author	Miss Weeraporn Tokeree
Degree of	Doctor of Philosophy in Administrative Science
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Chalermchai Panyadee

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) explore tourism situations in Chulabhornphattana10th Community, Betong district, Yala province in the following topics: 1.1) tourism potential of Chulabhornphattana10th Community, Betong district, Yala province 1.2) tourism problems of Chulabhornphattana10th Community, Betong district, Yala province 1.3) community participation and factors related to community participation in tourism management in Chulabhornphattana10th Community, Betong district, Yala province 2) develop community participation in tourism management in Chulabhornphattana10th community, Betong district, Yala province and 3) assess community participation in tourism management in Chulabhornphattana10th community, Betong district, Yala province. This research examined a combination of qualitative and quantitative research methodologies using participatory action research and the participatory planning process. (Appreciation Influence Control Technique: AIC) Locale of the study was Chulabhornphattana10th community, Betong district, Yala province. Informants in this study were: 30 community leaders; 10 elderlies (60 years old and above); 96 household heads; 30 tourists; and 90 concerned personnel in Betong district (public/ private personnel, sub-district administrative organization personnel, and academics) Data were obtained through interview, observation and questionnaire. Obtained data were analyzed by using descriptive statistics i.e. mean percentage, and standard deviation. Besides, T-test and multiple regression analysis were used in this study. Results of the study were as follows:

1. Regarding tourism situations in the community, the following were found: 1.1) plant varieties and herbal plants in Bala-hala forest were prominent; 1.2) security management was good because there was a soldier unit providing convenience and there was accommodation for

tourists; 1.3) the community had tourism activities promoting environmental conservation; and 1.4) the community participated in tourism management.

2. The development of community based tourism management comprised the following steps: 2.1) construction of value awareness; 2.2) construction of interaction; and 2.3) construction of a guideline for practice and control. The researcher synthesized the following as a guideline for development: tourism production development; tourism management development; tourism marketing development; and tourism human resource development.

3. Results of the assessment of community participation in tourism management were as follows:

After the development of community based tourism management, community members had a better knowledge and understanding about it.

There was a significant relationship between attitudes of household heads towards tourism management and community participation in tourism management.

As a whole, there was an increase in household head participation in tourism management. This was particularly on tourism management planning.

For the assessment of environmental condition, the community had a systematic tourism management system. There was a community tour and readiness in tourism services in the community.